V. évfolyam. Arad, 1890. Augusztus 1. Péntek. **205-ik szám.**

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság", az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában van, hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben *házhoz hordva:*		Vidéken *postai szétküldéssel:*	
Egész évre	12 frt	Egész évre	14 frt
Fél évre	6 „	Fél évre	7 „
Negyed évre	3 „	Negyed évre	3.50
Egy hóra	1 „	Egy hóra	1.20

Egyes szám ára helyben 5 kr., vidéken 6 kr.

Hirdetések dija:

Nyolcz hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél	6 kr.
Minden következőnél	4 „
Bélyegdij külön	30 „
Nyilttér sora	15 „

A tanitók nagygyülése.

Budapest, *julius 31.*

Magyarország néptanitói hosszu 12 év letelte után ismét nagy-gyülést tartanak Budapesten Szent István napján. 22 ezer tanitó, 4000 tanitónő, 1000 kisdedóvónő s mintegy 2000 a népoktatásügy iránt hivatalosan is érdeklődő képezdei tanár, tanfelügyelő, árvaatya, nevelő s hitoktató, egyszóval közel 30,000 oly egyén, kik a magyar nemzet kulturális fejlődésének nemes munkájában tettleg résztvesznek, küldik el legkiválóbb tagjaikat erre az egyetemes gyülésre, amelyen, mint az előbbeni hasonló gyüléseken is, bizonynyal nem fognak hiányozni más lelkes férfiak sem, kik átérezve a népoktatás ügyének nagy fontosságát, mindenkor megjelennek ott, ahol közoktatásügyünk fejlesztésének legfontosabb tényezői összegyülnek, hogy aggódó orvosok gyanánt meg-megtapintsák azt az üteret, mely százados küzdelmek között elgyengült s ellenségektől körülvett nemzetünk megizmosodásának, a századunkban már mindenhatóvá lett népmüveltségnek lüktetéseiről tesz tanuságot.

Közmondásossá lett már hazánkban a tanitók szomoru anyagi helyzete; alkotmányos életünk kezdetétől szakadatlan sorozatban hangzik fel a panasz, hogy külföldi lovakért százezreket s a katonaság fegyvereinek javitására milliókat adunk évenként, mig a népoktatásügyre forditott összegeknek egy pár ezer forinttal emelése is nagy erőfeszitésbe kerül. Mindamellett ki merészeli állitani, hogy az a napfény, melyet egykor Eötvös József b. felgyulasztott s mely a népoktatásügy fontosságát oly közérthetővé tette, ma már halványodik s a nemzet jobbjai már közönyösek lettek iránta? Nem. Nehéz politikai s társadalmi viszonyaink között akaratunk ellenére vergődünk gyakran nem kedvelt utakon, de nincs többé senki, ki a nemzet zömének müveléset ne tartsa nemzeti feladatnak, s nem lesz többé oly időszak, midőn kicsinylöleg beszéljenek az iskolák hatalmáról.

Lélekemelő példája ennek az emelkedett köztudatnak a tanitók egyetemes gyülése is. Az ország kormánya, fájdalommal bár, de megkötött kezekkel tagadta meg azt a pár ezer forintot, mely a gyülés rendezésére szükséges volt; felkelt a müvelt társadalom s pár hét alatt krajczáros adakozásokból összegyült ez az összeg teljesen. Volt-e valaha Magyarországon gyülés, melynek czeljaira egyesek annyit adakoztak? Nem az első eset-e az, hogy a kormány vezérfiai, egy Szapáry Gyula gróf s Csáky Albin gr., mint magán emberek, saját filléreikkel igyekezzenek pótolni azt, amit mint kormányferfiaknak meg kellett tagadniok? A közszellem hatalma az, azé a közszellemé, mely ma már világosan tudja, hogy a nemzetlét varázsereje a közmüvelődés s melynek hatalma alatt mély értelmünek tünik fel koszorus irónknak, Jókainak ismert mondása: »Magyarországot még egyszer meg kell hóditani, s e nagy feladat a a néptanitókra vár.«

Lázasan müködő korunkban napról-napra következnek a gyülések s az egyetemes gyülések sem tartoznak a ritkaságok közé. Sokan látszólag méltán kérdhetik tehát: vajjon nem tulságos-e ez a nagy zaj egyetlen gyülésért s nem egyesek, habár jóakaratu, tulbuzgalma idézte-e elő azt az áldozatkészseget is?

Vannak korszakok, midőn hazánkban felgyulad a szalmaláng, de az a tartós érdeklődés, melyet a társadalom az egyetemes tanitógyülések iránt mutat, a nép tagadhatlan politikai ösztönének eredménye, annak az ösztönnek, mely egykor a rabszolgaság napjaiban az Akademia alapitásával s Kazinczy-ünnepekkel tisztán társadalmi uton egy nagy lépést tett előre, melyet azontul a hatalom birlalói sem ignorálhattak többé, annak a politikai ösztönnek, mely feljajdult a nemzeti zászló megsértésekor s mely a Kossuthok s Deákok nagy müveit diadalra juttatta.

Sokat irhatnánk az egyetemes tanitógyülések müködésének gyakorlati sikereiről. Elmondhatnók, hogy ezek teszik általánossá a tanitók önsegélyző törekvéseit, az Eötvös-alapot, árvaházat, melyek ma annyi jótékonyságot gyakorolnak; ezek tettek lehetővé a tanitói nyugdij-alapot, mely ma, keletkezése után 15 évvel, már 8 millió forint felett rendelkezik, ezek hivták fel a közfigyelmet a magyar nyelv tanitásának szükségességére, a népkönyvtárak fontosságára, a hitoktatás reformjára s más fontos kérdésekre. De ha mindezt elmondanánk is, nagyon keveset állitanánk, mert ugyanezeket az egyes tanitóegyletek s a szépen virágzó tanügyi sajtó is felkarolták. Az egyetemes tanitógyülések jelentősége más s sokkal nagyobb. Nem az egyes határozatok döntök e gyülésen, nem kérdések tárgyalása; az ily nagygyülések politikai fontosságu jelentősége az, hogy eszméket ad irányadókul, hogy egyesiti a népoktatásügygyel foglalkozókat s kapcsokat létesit azok között, kik a jövő nemzedék hivatott nevelői.

Hét főbb nyelv s hét különböző hitfelekezet darabolja szét belső ellenségként gyenge nemzetünk fiait apró csoportokra. Az egyes megyei s kerületi tanitó-egyesületek e szétválasztó elemi erők hatása alatt igen gyakran előszeretettel keresik azt, ami elválasztja e hazában a polgárt, s a szaksajtó sem képes mindig felülemelkedni e korlátolt felfogásmódon. Itt azonban, az egyetemes gyüléseken mindenkor győzött s győzni fog a népnevelőknek hivatásukkal összefüggő idealizmusa s tiszta kulturpolitikai eszméje. Magyarország tanitói az egyetemes gyüléseken csak magyarok, csak emberek akarnak lenni; a lelkesedés elemi erejével szemben elnémul a nemzetiségi s felekezeti zavaró hang, s az a népnevelő, ki otthon a kicsinyes hatalmakkal küzd, a görög rege Antaeusaként erőt merit itt az egyetemes gyüléseken, hogy világosabban lássa eszményképét, midőn Kárpátoktól Adriáig egy lesz a magyar, midőn a müveltebbé s jobbá lett társadalom azt fogja első sorban keresni, ami az embert közelebb hozza az emberhez, hogy uj-uj eszméket valósitva meg, ne csak ott tul a ködös jövőben keresse az emberi boldogságot.

Nem kicsiny, nem mulekony erkölcsi hatalom tehát az egyetemes tanitógyülés. Az a harminczezer egyén a jövő nemzedék nevelője, a kulturpolitikusok reményei bimbójának fejlesztője. Jobbjaik látják a hiányokat, sajnosan érzik, hogy ma a magyar tanitó csak kis gyermekek oktatója, de nagy feladatát, a nép tömegének nevelését még alig kezdhette meg. Itt, az egyetemes gyüléseken hintik el az uj eszméket, törnek uj-uj réseket. S majd egykor évtizedek mulva, midőn hazánkban is uralomra jut a közmüvelődés s emberszeretet hatalma, midőn nem kell sötét gyanuval vagy éppen ellenszenvvel tekintenünk polgártársaink ezreire, a müvelődéstörténelem irója sok más tényező mellett a tanitók ünnepi összejöveteleire is fog utalni, mint egyik tényezőre, mely az egykor felekezetek s nemzetiségek szerint megoszlott s nagy tömegében müveletlensége miatt közönyös magyart emberré s valódi magyarrá tette. Kinek megadatott látni, rokonszenvvel nyujtá kezét az uttörők ünnepi összejövetele felé: a nemzetlét megszilárdulásának egy-egy örvendetes syivdobbanása ez. **György Aladár.**

Felesleg a költségvetésben. Tegnap jelentette a „Pester Correspondenz", hogy a kitünő aratás és a kedvezően alakult kivitel következtében oly bőven folynak be az adók, hogy a pénzügyminiszter ismét rendelkezésükre bocsáthatja a pénzintézeteknek ama összegeket, melyeket a náluk elhelyezett állami pénzekből a juliusi szelvények kiváltása végett kivett. Ma azon közleménynyel egészíti ki a „Pester Correspondenz" e jelentést, hogy az emlitett letétek visszahelyezése már elrendeltetett, részben meg is történt és egy millió forinttal ismét több lesz kölcsönképpen átengedve a bankoknak, mint ezelőtt.

Az 1889. évi zárszámadások igen kellemes meglepetést fognak készíteni az országgyülésnek s az egész lakosságnak, és az idei állami jövedelmek kedvező alakulásával együtt 1891-re oly költségvetés beterjesztését fogják megengedni, melyben a reformkiadásokra igen tekintélyes összegek lesznek felvéve s ennek daczára **sem lesz deficzit,** hanem egy **kis felesleg.** Emellett meg kell jegyeznünk, hogy a pénzügyminiszter számitása körül nemcsak a saját takarékosságát alkalmazta, hanem már a miniszterelnöknek is igen szigoru megfontolásait szintén tekintetbe vette. Szapáry gróf és Wekerle ugyanis a legnagyobb sulyt helyezik az aktuális kormányprogrammnak ama legelőkelőbb pontjára, hogy az államháztartásban az egyensulyt semmi áron sem szabad megzavarni.

Főherczegeink orosz utja. Mint a „Pester Correspondenz" értesül, még nincs végleg elhatározva, hogy Károly Lajos főherczeg s fia, Ferencz Ferdinánd főherczeg elmennek-e a hadgyakorlatokra Oroszországba. A pétervári udvar részéről a bécsi udvarhoz mindenesetre oly módon tétetett jelentés a hadgyakorlatok megtartásáról, melyet a legszivélyesebb meghivásnak is lehetne venni; de mégis azt hiszik, hogy a czárnak egy további, direkt lépésétől teendő függővé, vajjon a főherczegek utazása megtörténjék-e, vagy sem. O Felségének Galicziába s esetleg onnan Oroszországba való utazásától az idénre elálltak.

A történelem igazságszolgáltatása.

Budapest, *julius 30.*

Kezd már a történelem igázságot szolgáltatni Tisza Kálmánnak és pedig a tények parancsszavára önkénytelenül, ellenzéki lapok alakjában, melyek utasitva vannak a végzet által, hogy vezeklést végezzenek s az igazság előtt önvallomással bünhődjenek. Ime, az »Egyetértés« 203-ik számának vezérczikkében, mely egy szóba hozott ujabb konverzióról elmélkedik, pénzügyi helyzetünket dicsőitve, a többek között igy szól:

»Az öt perczentes papirrentének teljes árfolyamra emelkedése csak egy szimptoma, mely megett egy nagy jelentőségü tény: az állam megjavult hitele áll. A tőke a papirok kibocsátásakor csak háromnegyed részben bizott a magyar állam fizetőképességében; ma bizik teljesen. S ha ma, hite szerint, kevesebb a koczkázata, ennek természetes egyenértéke a kamat leszállitása. Teljesen indokolva van tehát az állam szempontjából is az öt százalékot ma már sokallani, tudva, hogy olcsóbb hitelre számitani kétségtelenül van joga.«

Ime, mi lett az állami tőkéből?

És vajjon mi lett a boszniai okkupáczióból? Beszéltessük csak a »Pesti Napló«-t:

»Nem csoda, ha a bosnyákok meg vannak elégedve. A katonaság nagy összeget hoz forgalomba oly vidékeken, hol a pénz ritkaság volt azelőtt. Európában a legvadabb, legelhagyatottabb vidékeken vasutak épültek, a vasutak forgalmat hoznak az országba és uj erőkeket teremtenek. Az épitési munka keresetet ád a legszegényebbeknek is. Mindenfelé hivatalok és kaszárnyák épülnek, templomok és iskolák emeltetnek, gyárak alapittatnak, bányák nyittatnak, az erdők okszerűen irtatnak s a czivilizáczió gyors, átalakitó hatással Boszniát nem képzelt virágzásra hajtja. A telekkönyv rendet hozott a tulajdonviszonyokban, a vallások egyenjogusitása pedig életbeléptetve kibékité a népet, miután meggyőződtek, hogy lehetséges a a vallásszabadság, s a három hit, a mohamedán, a görögkeleti és római katholikus, szépen megférnek egymás mellett anélkül, hogy egyik a másikat üldözné. Ami pedig igen nagy jótétemény volt Boszniára, hogy a

---

AZ „ARADI KÖZLÖNY" TÁRCZÁJA.

Augusztus 1.

Arad Krisztus előtt és most.

— Az „Aradi Közlöny" eredeti tárczája. —

Az aradi kiállitás holnap megnyilik és Arad ezer meg ezer ember kézimunkájával dokumentálja, hogy a hazának nemcsak mondva, de csinálva is első rangu városa s hogy a mi elsőrangusságunk mégsem — mondva csinált.

Mert bennünket Aradot nem a «gólya költött» ám a világra és tulajdonképpen nincs széles e világon olyan nemes ember, ki olyan messze tudná felvinni a családfáit, mint Arad.

A szük látkörü történetiró, aki komolyan veszi ezt a bolondos valamit, amit létezésnek életnek neveznek, a mi származásunkat II. vagy Vak Béla alatt keresi és akkor is Aradot csak — Glogováczon találja meg.

Akik még komolyabban veszik, azok azt mondják, hogy Arad Krisztus után körülbelül 1600 évvel sziveskedett születni.

Tulajdonképpen ezeknek van igazok. Csakhogy egy kis tévedés van a dologban. Mert Arad Krisztus előtt 1600-ban már megvolt s nem is Orod, de valósággal Arad volt a neve. Sőt már a történelem előtti időben létezett Arad.

Akik ezt el nem hinnék, azoknak megmagyarázom. De akik ez iránt érdeklődnek, azoknak el kell jönniök velem — Palesztinába. Kik pedig ezt az utat — kompromittálónak találnák, azért szintén eljöhetnek, mert azokat Phoenicziába fogom vezetni s bár ez az ország — amint a történelemből tudjuk — a fenti tekintetekből ugyancsak kompromittálva van — mint később látni is fogjuk — mi aradiak ott nem vallánk vala szégyent 10 ezer évvel ezelőtt se.

Tudva van, hogy Phoenicziát kanaánita népek lakták a történelem előtti időtől kezdve. Ezek közé költözött be később Ábrahám az ő népével, barátságosan megvásárolván a szükséges földet a kanaánitáktól.

Már ekkor a phoenicziai városok a müveltség igen magas fokán álltak, mert a dicső természet a partokon nem adott nekik mást, mint hegységet, különösen a Libanont s igy a nép kénytelen volt szemeit a kereskedelemre és iparra vetni, akárcsak a mostani Aradban, hol szélsőbali polgártársaink a kormányt veszik a természetnek, mondván, hogy az «mit sem ad.» Ott volt a tenger, a Libánon adott finom czédrust s az ember kieszelte a hajót, melynek a phoenicziai nagy gazdagságát és nagy müveltségét köszönheté.

Kérem, még mindig Aradról van szó.

A gazdag Phoenicziának a történelem előtti időben is — mely időt ujabban az egyptomi dinasztiák uralkodása szerint számitják — volt öt gazdag városa, rang szerint Sidon, Tyrus, Beritus, Babylus és Arad. Mind az öt a tengerparton. Arad Phoeniczia legészakibb részén feküdt, Libánon tövénél, körül-belül annyira, mint ide Arad-Hegyalja.

Az akkori Arad tehát a Marospart helyett a tengerparton feküdt. A haladást is ki lehet venni a mostanihoz képest. Az akkori Arad az ország ötödik városa volt, most pedig egy ország második városa lett.

Aradot, a mainak az ősét, a kanaáni népség arvadi nevü törzse alapitotta s mint minden phoenicziai város, ugy Arad is külön kormánynyal birt.

Ezt az igyekezetet is átörököltük tőle. Azért buzgólkodtunk szabad királyi város lenni, hogy nekünk is külön kormányzatunk legyen — kicsiben. Ugy hivják ezt, hogy: önkormányzat.

Arad létezését ily régi időből nem lehet letagadni. Benne van a Pentateuchban, Mózes öt könyvében is.

Ősünk 1600 esztendőben Krisztus előtt már olyan haladást tett, — Egyptom XVIII. dinasztiája alatt volt ez, midőn e dinasztiában III. Thutmesz uralkodott — hogy az ország legfőbb városával Sydonnal vetekedett az ország hegemoniájáért. Ezt letagadni szintén nem lehet, mert meg vagyon irva a Pentateuchban és cseréptáblákon is.

E tekintetben mi, mai Arad, nem vagyunk ugyan olyan szerencsések. De nem baj; amilyen nagyralátók és haladók vagyunk, mi is vetekedni fogunk — Budapesttel. Csak egy kis időt kérünk. Mert ősünknek is körülbelül 10 ezer évre volt szüksége, mig a Sydon-féle uborkafára feljutott.

Az ős Aradot ebben az időben nagyon büszke polgárok lakták. Akkurát olyanak nok lehettek, mint a mieink most.

Ugyanis a történelem tudja, hogy Phoeniczia minden városát elözönlötték a sémi népek, kivéve Sydont és Aradot. Az aradiak semmi szin alatt nem akarának «elzsidósodni», hogy közönyelven fejezzük ki magunkat. Elzárták falaikat előlük. Bizony-bizony volt vagy négyszer annyi lakosuk, mint a mostani Aradnak, mert a cseréptáblák szerint «két-ezer csatakocsit állitottak harczba», ha kellett, és mégsem volt a lakosság között egy zsidó sem. Pedig lehettek vagy 120 ezeren.

Ámbár az is igaz, hogy maguk a zsidók sem igen akartak bevegyülni a kanaánitákközé. Lám, ott van Ábrahám, aki Hebronból hozatott feleséget a fiának, pedig uj honában, Kanaánban is voltak talán csinos leányzók, vagy mi? Pedig ekkor még nem is voltak isten választott népei a zsidók s csak homályos fogalmuk volt az egy Istenről s a történelem inkább »fetischimádóknak« nevezi mint nem Izrael fiait.

Hát persze a szemiták bevándorlásairanézve nem fujhat egy követ ősével a mai Arad, mert vagyunk bizony mi itt zsidók szépen. Csahogy mi mostani aradiak okosabbak valánk, mint őseink ott Palesztinában, vagy akarom mondani Phoenicziában. Beolvasztottuk a zsidót magyarnaks a népfajnak nevét megtettük vallásnévnek s most ők éppen olyan jó magyar pógárok, mint mi.

Ehhez még hozzá kell vennünk azt, hogy a scytha népnek, melyből a jelen Arad lakosai származtak — muszáj, hogy onnan származtak légyen, mert aki ellenkezőt állit, beütjük a fejét! — számtalan beütést tettek Khaldeába, az alámi népek, sőt az egyptomiak közé is és igy Phoeniczián, benne Aradot sem kerülhették el.

Ez esetben pedig lehetetlenségnek látszik az, hogy egy-egy skytha vitéz el ne csipett volna foglyul egy-egy ős-aradi menyecskét vagy leányt; viszont azt sem lehet elhinni, hogy az ős-aradiak is ne ejtettek volna fogságba egy-két-kilencz scytha vitézt. Ha pedigez igy volt, bizonyos, hogy a daliás skytha, vagyis magyar ősökbe okvetetlenül bele-beleszeretett valamelyes szép phoenicziai, speczialiter aradi lány. A scytha ekkor felszabadult, — honvágya miatt hazatért régi honába, — magával vitte az aradi feleséget, — ott nemzének vala párduczos unokákat, — ezek az unokák kijöttek a «hetumogerek»-kel Magyarországba — itt lekerültek Aradra s az ős, anyai haza nevéről megemlékezve, elkeresztelték ezt a mi szeretett városunkat Aradnak.

Olyan világos ez, hogy vak, aki nem látja!

Hiszen ugy sincsen semmi uj a nap alatt. Lám, milyen nagyra volt Mózes a Pentateuchjával. Egyszer csak kisül, hogy Mózes egyszerü — plagiátor.

Nehány angol tudós bolond fővel nekimegy Kháldeának, ott elkezdenek túrni; s találnak egy csomó cséréptáblát, — melyek ezer és ezer évvel megelőzték Mózes korát — és ime! az egész «Teremtés könyve» csaknem szóról-szóra le van irva azokon; csak a nevek lettek mások. Pl. az özönviznél Noé helyett nem tudom én micsoda czifra nevü félisten szerepel s ami Mózesnél komoly való, vallás, az Khaldeában hitrege.

Az ostoba cserép tönkre silányitotta a világnak aránylag legokosabb emberét: Mózest.

Ha már most a «Pentateuch» lehetett a khaldeai cserép mása, szeretném tudni, mért ne lehetne a mai Arad szintén mása a történelem előtti Aradnak, mikor annyira egybejátszanak a körülmények, mint azt kimutatnunk sikerült.

Ugyanaz az Arad, csakhogy — más.

A történelmi adatokért jót állok; a többi csak «szerény» oknyomozás

vámsorompók megszüntek s termékeit eladhatja azon folyó árakon, melyek a magasabb müveltségü osztrák és magyar tartományokban kelendők. Viszont a szabadon bevitt iparczikkeket olcsón vásárolhatja. Boszniа tehát gazdagszik és szemlátomást emelkedik, maguk a bosnyákok rá nem ismernének hazájukra s világért nem szeretnének oda visszatérni, ahol csak tizenkét esztendövel ezelött még voltak.»

«Welche Wendung durch Gottesfügung!»

Hogy irtak ezek az ujságok pénzügyünkröl? hogy irnak most? Mi más volna pedig ez az irás, mint történelem? Igazságszolgáltatási bizonyitvány ama férfiunak tetteiröl, ki ma már nem áll sem a hatalomnak polczán, sem az ellenzéknek utjában, de aki mig ott állt, megköveztetett mint meggyözödésének s hazája jövöjébe fektetett hitének vértanuja. Még eljövend az idö, hogy politikai szentté fogják avatni s vörös betüvel jelölik nevét a történelem naptárában.

Egyuttal igazságszolgáltatás ez Szapáry Gyula grófnak is, ki, ugy mondhatjuk, bekapitulált tagja már ama «átkos kormánynak», mely ime, az ellenzéki lapok történetirása szerint az ország pénzügyeit eddig még soha el nem ért szinvonalra emelte, pedig »Geld regirt die Welt», — s belkormányzata jóságának és bölcsességének oly jelét adja a keleten, mely arra van hivatva, hogy Magyarország iránt a Balkán összes népei közt rokonszenvet ébreszszen.

És mi volna most, ha nem okkupáltuk volna Boszniát? Hát készen volna körülöttünk a «szláv gyürü», Bosznia vagy Szerbia, vagy Montenegró hatalmába esett volna, s ellenségeink ama sziklafészek rejtekében szitanák ellenünk a gyülöletet s kovácsolnák a legveszedelmesebb fegyvereket. Mig ma az a sziklafészek keletröl a mi leghatalmasabb erödünk, honnan lecsaphatunk ellenségeinkre, mint a sas, s erkölcsi hóditásainkat a czivilizáczió fegyvereivel terjeszthetjük.

G. B.

Külföld.

A bolgár püspökl kinevezések. Mint a „Pester Correspondenz"-nek jelentik Bécsböl, az odavaló vezető politikai körök kezdettöl fogva bizonyosak voltak, hogy Abdul Hamid szultán Nelidoff pressziójának, a három maczedóniai püspöki székre bolgárok kinevezését illetöleg, nem fog engedni, hanem a kinevezési berátok is még a ramazan-ünnepek elött eljuttatja a magas portához. Igy örültek bár ezen berátok kibocsátásának, de meglepetve egyáltalán nem voltak. Koburg Ferdinánd ma biztosabban ül trónján, mint valaha; hogy azonban sikerülni fog-e neki egy bajor herczegnöt feleségül kapni, — amint erre törekszik — az ma még kérdéses. Mindenesetre másképp állna a dolog, ha sikerülne Sztambulownak, kinek nyilván igen szerencsés keze van s a Yildizkioszkkal kitünöen tud bánni, a porta és Bulgária közötti viszonynak ama bensövé tételét is elérni, mely az ismeretes jegyzékben Bulgária részéröl felajánltatott s mely a fiatal államnak nagyobb közjogi függetlenségét involválná. Lehetséges, hogy Koburg Ernö hg. ki iránt a Hohenzollernház a legnagyobb hálára oly sokszor lekötelezve van, megnyerni a német császárt arra, hogy öcsese, Ferdinánd iránt melegebben érdeklödjék, ugy, hogy aztán a siker némi kilátásával lehessen a czár kegyesebb hangulatára s ezzel az egész bolgár kérdés békés megoldására törekedni.

Táviratok.

— **A királykisasszony esküvője.** —

Budapest, jul 31. (Saj. tud. táv.) Mária Valéria föherczegnö mal esküvöje alkalmából ünnepi diszt öltött a főváros. Az összes középületek: templomok, miniszteri paloták, a szinházak, a két egyetem, a kuria, a törvénykezési palota, a két városháza, a pályaházak, a dunai kikötö, akadémia s egyéb tudományos és közintézetek gazdagon fel vannak lobogózva. Igen sok magánházon nemzeti zászló diszlett. Az utczákon ünneplö közönség hullámzott, mely délelött a templomi istenitiszteleteken vett részt s délután a térzenét hallgatta, A kormány hivatalos istentisztelete a budavári helyörségi templomban nagy ünnepséggel folyt le. A templom belseje virágokkal volt diszitve, a szentélyben levö padok, melyekben a notabilitások foglaltak helyet, vörös posztóval voltak bevonva. A templom középsö részében a bejárattól egész a szentélyig diszruhás koronaörök álltak, a templom oldalait pedig a katonaság foglalta el. Jelen voltak az ünnepi istentiszteleten: Wekerle Sándor pénzügyminiszter, Gromon Dezsö pénzügyi tanácsos, mindnyájan diszmagyarban, továbbá Gajáry Ödön országgyülési képviselö, a török, német, belga és angol konzulok stb. A hadsereg részéröl jelen volt Gabriányi térparancsok, Nexkül-Gillebaud altábornagy, Stanger és Wimner tábornokok, továbbá az összes törzstisztek s minden Budapesten állomásozó ezredböl egy század legénység. A templom többi részét megtöltötte a közönség. Az istentiszteleten Bogisich Mihály czimzetes kanonok budavári esperesplébános pontifikált fényes papi segédlet mellett. A mise elött a templomi énekkar Vavrinecz Mór karnagy vezetése mellett elöadta Bogisich Mihály «Te deum laudamus»-át, majd azután Palestrina «Lauda Sion» miséjét, «Bogisich «Lauda Sion» himnuszát s Vavrinecz Mör «Confirma hoc deus» kezdetü énekét.

A főváros törvényhatósága által rendezett istentisztelet a belvárosi föplébánia-templomban volt. A diszesen restaurált templom elött gyalog és lovasrendörök képeztek örséget, bent a föhajóban pedig a városi szolgák ügyeltek föl a rendre. A szentély délszaki növényekkel gazdagon volt ékitve s az oltár két felén a vörös posztóval bevont padokat elegáns nöi közönség foglalta el. A föhajó elsö padjaiban balra ültek a fövárosi notabilitások közül Gerlóczy Károly alpolgármester, Toldy József föügyész, Szász Károly ref. püspök teljes ornátusban, Kalmár Endre a piaristák tartományi fönöke stb.

A hátsó padokban a nagy közönség szorongott. Pont 10 órakor kezdödött az istentisztelet Tedcummal, melyet a nagymise követett. A szertartást Krotky József esztergomi apát-kanonok végezte Kramer, Kirner és Böschatt belvárosi káplánok és több növendékpap segédlete mellett. A Tedeum zenéjét Káldy Gyula irta s a budai dalárda Gellei Gyula karnagy vezetése mellett adták elö. Erre Volkmann Róbert D-dur miséjét adta elö a budai dalárda. A Graduáléra az «O salutaris hostiá»-t énekelte Delej érczes bariton hangon, a «Benedictus»-t pedig Schmidt Gusztáv tenorista adta elö. Ilyen szép volt a «O sanctissima» bekezdésü ó-olasz egyházi dal, valamint az «Agnus» is. Az ünnepi istenitisztelet délelött 11 órakor ért véget.

A dohányutczai izraelita templomban d. e. 9 órakor tartott isteni tiszteleten megjelent a hitközség elöljárósága teljes számban. A templomi énekkar Schuschny kántor vezetése alatt a «Hymnusz»-t énekelte, mely után Kohn Sámuel dr. hitszónok magyar beszédet tartott, Isten áldását kérve a mátkapárra, a királyi családra és a hazára.

Szeged, julius 31. (Saját tud. táv.) Mária Valéria föherczegnö esküvöje alkalmából a város összes templomaiban ünnepi istentiszteletet tartottak. A belvárosi templomban Ivánkovics János esperes-plébános czelebrált az összes polgári és katonai hatóságok, testületek és nagyszámu közönség jelenlétében.

Nagyvárad, jul. 31. (Saját tud. táv.) Ünnepet ül az egész város. A középületeken zászlók lengenek. A székesegyházban tartott isteni tiszteletre a katonai és a polgári hatóságok föbbjei, a premontrei-rend képviselöi és a püspöki uradalom tisztikara jelentek meg. A misét Winker apátkanonok tartotta.

Temesvár, jul. 31. (Saját tud. táv.) A királykisasszony menyegzöje alkalmából ma kora reggel katonai zenekar járta be zenével a város fellobogózott utczáit. Kilencz órakor a székesegyházban Németh püspök nagy ünnepi zenés misét szolgáltatott a katonai és polgári méltóságok s a hatóságok fejeinek jelenlétében. A díszes közönség a templomot zsufolásig megtöltötte. Ünnepi istentisztelet volt a többi templomokban is s az egyházmegye összes katholikus templomaiban ünnepi misét tartottak.

Fiume. jul. 31. (Saj. tud. táv.) A királykisasszony menyegzöje alkalmából a székesegyházban fényes isteni tiszteletet tartottak, amelyen a polgári, a katonai hatóságok, testületek, intézetek és a lakosság tömegesen vettek részt. A középületekre és a kikötökön levö hajókra kitüzték a lobogókat.

Ischl, jul. 31. (Saj. tud. táv.) Reggeli 9 ½ órakor indult el szállásolásáról Stefánia özvegy trónörökösné a sorfalat álló közönség szünni nem akaró éljenzése közt a templomba. Megmozdult a tömeg, amikor ö felsége a királyné s a király alakja láthatóvá lett. Zajos éljenriadal hangzott fel, amikor a mátkapár kocsija elhaladt. Mária Valeria föherczegnö mély megindulással üdvözölte a sokaságot. A királyné szürke ruhát és kalapot viselt és szürke legyezöt tartott kezében. Délelött 10 órakor ment végbe Mária Valéria esküvöje Ferencz Salvator föherczeggel a nagy pompával diszitett plébániai templomban. A fiatal párt a templomból való kijövetelkor riadó éljenzéssel fogadta a sokaság.

Ischl, jul. 31. (Saj. tud. táv. A gyönyörüen fölékesitett utczákon már a kora reggeli órákban nyüzsög a nép. A házak erkélyei, ablakai zsufolva vannak nézökkel. Zajos, változatos kép tárul a szemlélö elé. Fölvonulnak a sóbánya munkásai; oszlopsorban haladnak az iskolás fiuk ischli népviseletben és az Erzsébet fogadó elött helyezkednek el. Igazán kedves látvány a fölvonulók tarka csoportja. Mária Terézia föherczegnö, Károly Lajos föherczeg felesége, az Erzsébet fogadó ablakából szemléli a fölvonulás elragadó látványát. A menetet egy ischli kis leányka, alig három éves, nyitja meg; kis kezében virágkosarat tart. A tüzoltók, a sóbánya munkások és a veteránok reggeli ½8 órakor már megalkották a sorfalat. A fölékesitett házak mentén ember ember hátán tolong. Teljes pompájában ragyog a nap. Az emelvényt diszes, elökelö közönség szállta meg. A házakon számos verses fölirás olvasható. A szinházépület homlokzatán, mely a fönséges mátkapár installéjával és virágokkal van diszitve, e fölirat olvasható:

„Den Völkern Oesterreichs kündigt sich aufs Neue
Ein froh' Ereigniss an vom Kaiserthrone:
Und Segenwünsche, voll von Lieb und Treue
Vereinen sich für Habsburgs hehre Krone.

Ischl, julius 31. (Saját tud. táv.) Délelött 9 és fél órakor külön udvari vonattal megérkeztek Ferdinánd toscanai nagyherczeg Alice nagyherczeguövel, továbbá Lipót Ferdinánd föherczeg Lujza föherczegasszonynyal, József Ferdinánd és Péter Ferdinánd föherczegek, Mária Antónia toscanai özvegy nagyherczegnö, Salvator Lajos és Albrecht föherczegek. Megérkeztek továbbá a cumberlandi herczeg és neje, Mary hannoverai herczegasszony, Mária Terézia würtembergi herczegasszony, ugyszintén Róbert würtembergi herczeg és Izabella würtembergi herczegnö. Traunkirchenböl megérkeztek: Salvator Károly, Lipót és Albrecht föherczegek, Mária Immaculata, Blanka, Mária Terézia, Mária Karolina, Mária Antoinette és Rainer Mária föherczegnök. A fenséges vendégek közvetlenül a pályaudvarból a plébánia-templomhoz hajtattak, hogy a nászmenetet bevárják.

Bécs, jul. 31. (Saj. tud. táv.) A reggeli lapok lendületes czikkekben ünneplik a királyi család körében ma végbemenö esküvöt. Némelyek költeményekben és külön mellékleteken dicsöitik a mátkázás erényeit. Egybehangzóan kiemelik, hogy nem politikai indokok létesitették e házassági frigyet, hanem hogy kölcsönös szeretet szötte e viszonyt. Végül dicsöitik a föherczegnö jeles tulajdonságait és áldást kivánnak a mátkapárra és a fenséges szülökre.

Ischl, julius 31. (Saj. tud. táv.) Mária Valéria föherczegnö és Ferencz Szalvator föherczeg esküvöje ma déli féltizenegy órakor hasonlithatlan fénynyel ment végbe az itteni templomban.

Az esketés alkalmával a templomban ezernél több személy volt jelen. Szingazdag egyenruhákban a férfiak és ragyogó toallettekben a hölgyek.

Miután a magas vendégek — kik elé fiatal lányok virágokat szórtak — megérkeztek, megkezdödött az esketési szertartás, melyet Doppelbauer püspök fényes segédlettel végzett. A püspök olvasta beszédjét, majd a szokásos kérdéseket intézte a jegyesekhez, melyekre azok hangosigennel válaszoltak.

Az esketés után Mária Valéria kezet csókolt szüleinek, kik megölelték és megcsókolták leányukat. **A király és a királyné hevesen zokogtak.**

A völegény szülei megölelték és megcsókolták fiokat és menyüket, ugyszintén a király és a királyné is vejüket.

Harsogó orgonaszó mellett távozott a násznép a templomból. A menetben elöl mentek Ö Felségeik, utánuk az uj pár és a többi fejedelmi személyek fogataikon.

10 és fél órakor az uralkodóház tagjai és rokonai a gyógyteremben lakomára gyültek egybe. A 63 teritékes asztal pazarul volt diszitve. Az asztal közepén az uj pár foglalt helyet, tölük jobbra a király, balra a királyné, szemben Stefánia volt trónörökösné foglaltak helyet.

A dejeuneur után a király cerclet tartott, melynek végeztével a fejedelmi személyek elutaztak. Az uj pár pedig offensei lakásába utazott.

Hir szerint legközelebb proklamálni fogják **Estei Ferencz Ferdinánd** föherczeg **eljegyeztetését Gizella bajor herczegnö leányával.**

Szerajevó, julius 31. (Saj. tud. táv.) A községtanács testületileg tisztelgett ma a föherczeg pár esküvöje alkalmából a tartományi fönöknél, kérve öt, hogy a trón zsámolya elött hódolattelljes üdvözletüket és loyalitásukat tolmácsolja. A templomokban ünnepélyes isteni tiszteleteket tartanak.

— **Vonat-kisiklás.** —

Budapest, jul. 31. (Saj. tud. táv.) A főváros közelében a rákosi állomásnál ma reggel két óra tájban a brassói gyorsvonat kisiklott. Négy személykocsi összetört; csak egy utas szenvedett könnyü sérülést. A vizsgálatot meginditották.

— **Debreczen épitkezése.** —

Debreczen, jul. 31. (Saj. tud. táv.) A mai városi közgyülés elhatározta 3.200,000 forint uj kölcsön felvételét lovas- és gyalogsági laktanyák, föreáliskola, ref. népiskolák, közkórház, közvágóhid, kir. tábla és kerületi fogház épitésére.

— **Kállay Szerajevóban.** —

Szerajevo, julius 31. (Saj. tud. táv.) Kállay miniszter ma Mostárból ide érkezik.

— **Kitüntetett magyar ifjak.** —

München, jul. 31. (Saját tud. táv.) A müncheni képzőmüvészeti akadémia ezidei évzáró kiállitásán a hivatalos kimutatás szerint a következö magyar ifjak nyertek dicséretet: Aranyossy, Zemplényi, Laub és Wellmann. Aranyossy és Wellmann két rajzát az akadémia vásárolta meg.

— **Az amerikai forradalom.** —

London, jul. 31. (Saj. tud. táv.) Mint a Reuter-ügynökségnek Buenos-Ayresböl jelentik, a kamara határozata folytán a fizetési kötelezettségek teljesitését egy havi időtartamra felfüggesztették.

Buenos-Ayres, jul. 31. (Saj. tud. táv.) Minekutána a lázadás a kormány által elfojtatott, a tőzsde és az üzletek felvették rendes tevékenységüket.

Naptár.

Augusztus 1. Péntek. Róm. kath. naptár: Péter. — Protestáns naptár: Gertrud. — Görög-orosz naptár (julius 20.): Illés. — A nap kél 4 óra 37 perczkor, nyugszik 7 óra 34 perczkor.

Augusztus 2. A kiállitás megnyitó ünnepélye.

Augusztus 2—3. A kereskedö-ifjak országos kongresszusa.

Szeptember 7. Az uj-aradi tüzoltókar zászlószentelése.

Augusztus 12. Az országos gazdasági egyesület tagjainak kirándulása.

Augusztus 15—18. A magyarországi méhészek egyletének országos közgyülése.

Augusztus 17—20. A lövészegylet nagy Lőrincznapi ünnepi lövészete.

Szeptember 7—8. Az ipartestületek országos értekezlete.

Október 6. A vértanuk szobrának leleplezése.

Időjárás.

Légnyomás: reggel 7 órakor 763.6 mm., délután 2 órakor 762.9 mm. *Hőmérsék:* reggel 7 órakor C° +20.4, délután 2 órakor C° +3[illegible].8. *Szél iránya és ereje:* reggel 7 órakor DK. 2, délután 2 órakor DN. 4. *Felhözet:* reggel derült, délután földerült. *Csapadék* az utolsó 24 órában: 0 mm.

A kiállitásról.

A munka most indult meg ugyancsak. Az a süketitö zaj, ami a termeket betölti, biztositani látszik bennünket, hogy minden készen lesz idejére. A csarnokok rendezése csaknem be van már fejezve mindenütt.

* * *

Az elárusitó-helyek, hol szép leányok fognak sorsjegyet, katalogust, emlékérmet és kiállitási emlékeket — különösen legyezöket — elárusitani, szintén elkészültek.

* * *

«Aradi vezetö» czimen a «Kiállitási Lapok» szerkesztöje könyvet adott ki az idegenek számára. E könyvben dióhéjba szoritva fel van emlitve minden nevezetesség s a nagyobb épületek rajzzal is illusztrálva. Még a környékbeli kirándulási helyek is felemlitvék. A kiállitás és a vértanu-szobor rövid ismertetése is megtalálható abban.

Készen van már a kiállitási katalogus is. Teljesen a budapesti kiállitás katalogusának mintájára készült.

* * *

A kiállitási főépület csaknem egészen kibontakozott már a kaoszból. A főbemenettöl jobbra a már felemlitetteken kivül csinos vasmütárgyakat állitott ki Leyrik és Burghardt Temesvárról.

Nagyszerü a Gebhardték Zsolnay-féle majolika-kiállitása. Mint az tudva van, Zsolnay majolikái szépségökön kivül azért is világhirüek, mert saját külön találmány utján ki tudta vinni azt, hogy az ö festései a máz alatt vannak s ennélfogva az edény ragyogó szinü.

Különösen szépek a méhsejt-szerü burokkal, hogy ne mondjuk rostélylyal ellátott edények; ezekböl India számára saját külön vázákat exportál ezer meg ezer számra. Az is saját találmány, hogy a rostély alatt is gyönyörüen fénylö aranyozást tud produkálni. Remekek a damaskusi utánzatok is, melyeknek rajzai mór stylben készitvék.

Remekek a majolikából készült elefántcsont-utánzatu edények, nemkülönben a kobald-festményü vázák, csészék és disztárgyak a világ minden nemzetének izléséhez mérten.

Az egyes tányérokon magyar tárgyu szép festmények vannak, melyeknek szinragyogása bámulatos. Az ugynevezett rouge fayence majolikák kizárólag magyar diszedényekre szánvák. A magyar kancsók, kulacsok, tányérok rengeteg halmaza gyönyörködteti a szemet a sok czifra és mégis pompás izléssel készült holmi között. A tárlat megér vagy 9000 frtot, s látva azt a szép csoportot, hazánk büszke lehet e pécsi gyárra, mely a világ összes nemzeteit legyüri ebben a genre-ban.

A porczellán-ipart igen elönyösen képviselik Fischer Kolozsvárról és az ungvári porczellángyár.

* * *

A fényképészek: Ravasz Imre, Papp Béla, Klapok Alajos, Csóty Nándor Aradról, Kossak Temesvárról már beszállitották szebbnél-szebb képeiket. Kossak egész kis pavillont rendezett be.

* * *

Egyik szép része a teremnek a Picktestvérek kiállitása. Az izlésteljesen és valóban a főváros bármelyik nöi ruhakészitöjével versenyző kiállitók méltók a nagy közönség különös figyelmére. Van ott 1 sötétzöld angol gyapjukelméböl készült angol utczai ruha; az alj egy 30 cm. széles peluche piécczel alkalmazva, a derék egy darabból készült. 1 világos zöld franczia gyapjukelméböl készült franczia utczai ruha; a derék crém selyem zsinorzattal hálóként van bevonva. 1 csinos fekete angol peluche kabát Stuart-gallérral; az ujjak és gallér zsinorzása kézimunka. 1 angol kelméböl készült hosszu esököpeny és 1 csinos gyermek-ruhácska.

* * *

A kötelesipart Ficker József képviseli. Kitünö kötelei mellett nevezetes az a 60 czentiméter szélességü, szijerös kötélszövet, mely mint saját külön találmány, gépszij helyett használtatik és már is czélszerünek bizonyult.

A hangszeriparban csak egy kiállitó van eddig: Stovasser hangszerkereskedö Budapeströl.

A pavillon keleti oldalára pompás üvegfestményt állitott ki Ligeti Budapeströl.

A torontálmegyei és temesmegyei népszobák elkészitésén most fáradoznak.

* * *

A gazdasági pavillon ugyancsak megélénkült.

Az aradi gazdasági egylet csoportkiállitását már csaknem teljesen berendezte Vásárhelyi Béla, Vásárhelyi László, Becsey Hugó és Marchall Lajos dr.

Már pedig az oknyomozás minden történetirónak meg van engedve s azt hinni muszáj.

Ezekböl látható tehát, hogy minket kiállitási Aradot bizony nem a gólya költött a világra s oldja meg a saruit, aki ide lép.

A vendéglöseink szerényebbek. Ok csak az — erszények megoldását kivánják....

Láncz-Hornyák Viktor.

Az elvesztett paradicsom.

(Franczia regény.)

Az „Aradi Közlöny" számára eredetiböl forditotta:

[8] **Gráczlánna.**

Egyszer a gróf elött is igy nevezte.

Fernande, aki a bergereaux-i parkban karonfogva járt férjével, reszketett.

— Mit akarnak mondani ezzel a gyermekek? — kérdé a gróf.

— Nem tudom.

— Renandière-röl beszélnek. Ez a férfi talán vétett az ön iránt tartozó tisztelet ellen? Ne titkoljon el elöttem semmit, kérem. En a férje vagyok és védelmezöje ... és aki önt megsérti, az engem sért meg.

Most nem mert szólani a szegény nö. Félt az esetleges czivakodástól. Orban nem unszolta tovább. Csak egyet jegyzett meg:

— Renandière gyülöl engem.

— Miért?

— Régi czivakodás ... fiatalkori ostobaság ... Lehetséges, hogy önt is ugy gyülöli ... örködni fogok ... Ne titkoljon el elöttem semmit ... Megigéri nekem, Fernande? ...

— Igen — felelt ez nagyon halkan.

II.

A zsilipmester leánya.

Ez a veszekedés tiz évvel ezelött történt, öt vagy hat évvel a Villadon gróf házassága elött.

Eppen megvette a „Bergereaux" birtokot.

A Sologne csatorna elsö zsilipjét egy derék Catusse nevü öreg ember birta, aki régen özvegygyé lett és apja volt egy fiatal leánynak, akinek nagy szüksége lett volna egy okos anyai felvigyázatra, oktatásra. Catusse sokkal inkább el volt foglalva, sokkal jobban vissza volt tartva a tournfeuillei zsilipen, semhogy észrevette volna, mint válik Mariból egy kaczér és lusta leány. Pedig a kaczérság és lustaság ösvényén egy fiatal leány csakhamar megfeledkezik magáról, becsületéröl.

Catusse Marit különben a legkülönbözöbb kisértetek környezték, mert ö pompás és diadalmas szépség volt, és születése daczára elökelö külsövel rendelkezett és finom testalkotásu volt. A tournefeuillei zsilip magányosan áll, távol a falutól, és a magány rossz tanácsadója a fiatal leányoknak, kényszeriti az ábrándozásra és nyugtalansággal tölti el lelköket.

Catusse Mari elsö szeretöje Renandière volt, aki akkor tájban végezte Párisban orvosi tanulmányait és Gerdonba jött családjához vakáczióra.

Renandière valóban szerette öt heves jellemének egész lángjával.

Egész aznapig szerette, amig megbizonyosodott arról, hogy Mari belefáradt az ö szerelmébe és egy második lieson után szalad, amely ambicziójának és büszkeségének hizelgett.

Egyszer a tournefeullei oldalon vadászva, amelynek zsilipje a birtokán feküdt, Villadon nehány udvarias szót intézett a szép leányhoz.

Ez táplálék volt a Catusse Mari képzelödésének. Szeretve gondolta magát. Jól ismerte szépségének egész hatalmát; tudta, hogy az természetes fegyver, amelyet felhasználhat. Intelligenczája kevés volt, makacssága azonban erösen az erélyhez hasonlitott. Villadon grófnénak látta magát.

A Mari hütlensége Renandière-t nem szerelme fogyatkozásánál lepte meg, hanem ellenkezöleg, szerelmének egész hevében.

Csakhamar megtudta, hogy ki a vetélytársa.

Es egy napon, mikor Villadon lóháton vadászott s egy öz után száguldva a bergereaux-i erdökön áthaladt egy tisztásban, szemben látta magát a fiatal emberrel.

Látásból már ismerte, köszönt és tovább akart menni.

Renandière a ló feje elé futott.

— Mi az? — kérdé a gróf. — Mi baj?

— Az van, hogy én önt gyülölöm! — felelt az orvos.

— Ah! az ördögbe! Es miért, kérem?

— Mert szeretem Marit ... és mert Mari az ön kedvese.

— Ne vegye tragikusan a dolgokat, Renandière ur; kész vagyok önnek visszaadni, ha éppen akarja.

Villadon mosolygott.

Renandière a zabolánál tartotta a lovat. Kikelt arcza, lángoló szemei elég tisztán árulták el fájdalmát és a gróf ismét komoly lett. Ennek a férfiunak a szive gyötrödött. Es bármennyire méltatlan is volt ennek a gyötrelemnek a tárgya, mindazonáltal megérdemelte a szánalmat.

— Gyáva!

— Uram, ön örült — szólt Villadon elsápadva és erösen szoritva kezében az ostort.

— Gyáva! — ismétlé az orvos oly dühvel, amelyen keresztülérzett a kielégitett boszu ... En azt mondom önnek, hogy ön ...

Ez egyszer nem végezhette be.

(Folytatása következik.)

Gyönyörü terményeket állitottak ki eddig: Károlyi Tibor gróf, Schulkovszky József Mária herczeg, Zselénszky Róbert gróf, József főherczeg, Friebeisz Miklós, Bojos István, Bojos Mátyás, Lukács László, Kurunczy Sándor, ifj. Sternthal Adolf, Kintzig János, Cziffra János, Solymossy Lajos, Konopy Kálmán, Vásárhelyi László, ifj. Issekutz István, Nádasdy Ferencz gróf, Kövér Márton, Fidy Lajos, Turay András, Elias Salamon, Farkas Sándor, Czárán Márton, Cséplőgéptársulat (Pécska), Purgly János, Verzár Márton, Braun Sámuel és Istvánffy Béla.

* * *

Az aradi dohánybeváltási felügyelőség is megkezdte a dohány-kiállitás berendezését. Feichtinger Miksa dohánybeváltási felügyelő távollétében a berendezést Gamberszky János beváltási tisztartó viszi. Az aradmegyei termékeket az aradmegyei, a csanádmegyeieket pedig a csanádmegyei gazdasági egylet csoport-kiállításához osztják be. A remek dohánycsomagok a kiállító nevével és kellő magyarázattal az alsó szekrényben helyeztetik el.

Valamennyi kiállító dohányát a felügyelőség rendezi, de czenkivül az aradi dohányminta-üitetvény is rendez külön kiállitást.

Keglevich Gábor gróf megyesi uradalma igen csinosan mutat be miniatür alakban egy dohánypajtát külső és belső berendezésével. Azt mondják ahhoz értők, hogy mindkettő nagyon czélszerü.

Egyik legnevezetesebb csoportozata lesz e teremnek az aradi és csanádi egyesült vasutak kiállitasa, mely ugyan nem mutat valami kaczkiás alakot, de hivatva lesz nagy felfordulást okozni a gazdavilágban.

A vasut első sorban cserépzsindelyt állit ki. Az anyag maga kitünő, gurahonczi földből készült s az egész zsindely nem nehezebb egy közönséges fa-zsindelynél, ami nagy vivmány ebben a nemben. Különösen fontos lesz ez Aradváros lakóira nézve, mert a tanács nemsokára szabályrendeletet alkot s abban megtiltja, hogy a belvárosban zsindelytetőt lehessen alkalmazni. Már most a vasut által produkált zsindelyhez alig kell valamit igazitani a tetőszerkezeten, sőt már most lehet az elavult zsindelytetőt megfelelő részletekben ilyen zsindelylyel foltozni ki.

A másik fontos kiállitott tárgy az alagcső igen czélszerü formátumban. Megyénk egy nagy része olyan kötött talajjal bir, hogy nedves időben nagyon nedves és szárazban nagyon száraz a föld. Ezek az alagcsövek hivatvák kiegyenliteni ezt az abnormitást. Az aradi gazdasági egylet e tekintetben már meginditotta a mozgalmat. Nem adunk neki 10 évet s a nagybirtokosok már mindenütt be fogják vezetni az alagcsövezést s tőlök majd átveszik a kisebb birtokosok is. A gurahonczi föld nagyon alkalmas az ilyesmi gyártására.

A vasut tüzmentes téglákat is állitott ki duudi földből készitve, melyből kivonták a vastartalmat, mely tudvalevőleg 1600 foku melegnél kiolvadna. Ezzel a téglával egy magyarországi üveghuta kisérletet tett s hogy jónak találta, mutatja az a nagy megrendelés, amit tett.

Igen pompás profil-téglát is állitottak ki, melyekhez nem kell vakolat s a czifrázatot maguk képezik; igen szépek a téglaornamentikák is.

* * *

A zólyom brezovai állami vasgyár igen praktikusan mutatta be a fazekak, serpenyők és más vasedények készitését egyszerü nyomás segélyével. Ott van egy pléhdarab, azt elkezdik nyomni, mire lesz belöle egy alaktalan fazék vagy serpenyő; a második nyomásra alakot ölt a pléh és a harmadik nyomásra készen van a csinos edény. Bámulatosan van bebizonyitva a vas nyujthatósága.

Ebben a teremben lesz Mühlé temesvári mükertész pompás virágkiállitása, természetesen csinaltvirágokból. Ugyanitt helyezkedtek el Szávoszt Alfonz és Szávoszt Emil budapesti kereskedők, kik igen csinos magkiállitást rendeztek be.

* * *

A gazdasági pavillon mellett az udvaron is kezdenek mozogni. A magyar aszfalttársaság meg társa az angol egész kiállitási csoportozatot mutatnak be. A magyar társaság többek közt bemutat téglából készült medenczét is, melynek belseje aszfalttal van vizhatlanná téve.

* * *

A villanyvilágitási próba kitünően sikerült. A villanyos lámpák nappali fényt árasztottak szerteszét a kiállitási területen.

A villanyos fény nappali világosságot árasztott szét. A kiállitási vendéglőben ebbőlaz ünnepélyes alkalomból igen diszes társaság jött össze. A társaság elnöke Ormós Péter v. alispán volt. Még felköszöntők is voltak. Sonnenfels, a „Pester Lloyd" szerkesztője mondta az első felköszöntőt, éltetve az aradiakat, utána L. Hornyák Viktor Aradmegye volt alispánját, Ormós Pétert köszöntötte fel. Végül Virágh Lajos, Aradváros főmérnöke, ifj. Kristyóry Jánost, a kiállitás elnökét méltatta tösztjában, mire viharos éljenzugás következett.

HIREK.

— **Uj regényünk.** Az a megtisztelő elismerés, melylyel a müvelt nagy közönség az „**Aradi Közlöny**"-t mindinkább elhalmozza, azt a kellemes kötelességet rója szerkesztőségünkre, hogy lapunkat minél magasabb nivón tartva szolgáljuk az „**Aradi Közlöny**" olvasóinak igényeit. Olvasóink tapasztalhatták, hogy a legutóbbi hónapok óta naponkint egy-két egyközléses **eredeti tárczát** közöl az „**Aradi Közlöny**", mi a vidéki zsurnalisztikában meglehetősen szokatlan eset, és e mellett még a legszigorubb gonddal megválogatott regényeket közöljük egymás után. Uj regényünk: „**Az elveszett paradicsom**", — mint olvasóink tapasztalni fogják — már az első közlésekkel mélyen megragadja a figyelmet, és az ezáltal felkeltett érdeklődés a regény további folyamán a legteljesebb kielégitést fog nyerni. A kitünő munkára — mely a franczia romantikus iskolának egyik legkedvesebb terméke — felhivjuk az „**Aradi Közlöny**" közönségének figyelmét.

— **A királyi nász és Arad.** Aradvárosa is ünnepi köntösbe öltözött a királykisasszony tegnapi esküvője alkalmából. Az Andrássy-tér tarkállott a sok nemzeti lobogótól, amelyek ki voltak tüzve a városháza, megyeháza, csanádi palota, kincstári palota, a kaszinó, sóhivatal, szinház, «Fehér Kereszt», járásbirósági és törvényszéki épületeken, valamint számos magánépületen is. Délelőtt 10 órakor ünnepélyes nagymise vette kezdetét a minoriták templomában, melyet a nagy közönség zsufolásig megtöltött. A misét, mely alatt a karzaton a templomi korus adott elő szent dalokat, főt. Révfalvy Manó áldozár szolgáltatta fényes segédlettel. Az első padsorokban helyet foglaltak Fábián László főispán, Salacz Gyula polgármester, Bánhidy Antal br. megyei főjegyző, Vannay János árvaszéki elnök, Sarlot Domokos főkapitány, Parecz István tanácsnok, Gamberszki József dohánybeváltási felügyelő, Kráusz József pénzügyigazgató, a lyceum és tanitóképezde tanári kara, az arad-csanádi és államvasutak tisztviselői és a honvédtisztikar. A mise végeztével az esküvő következett. Konkuró János vezette oltárhoz Csordás Erzsébet, kiket az izr. kiházasitó-egylet segélyezett 200 frttal a királyi nász emlékének megörökitésére. A másik esküvő ½11 órakor ment végbe az izr. zsinagógában, ahol Engl Illés esküdött örök hüséget Osterzetzer Juliának.

— **Baross miniszter aradi lakosztálya.** Baross Gábor kereskedelmi miniszter, az eddigi megállapodások szerint, szombaton korán reggel érkezik Aradra. A minisztert az indóháznál a kiállitási bizottság elnöksége fogadja, s Baross innen egyenesen a városházán berendezett lakására fog hajtatni. A miniszter lakosztálya a városház első emeletén, a főispáni termekben van berendezve, a lehető legegyszerübben, de feltünő elegancziával és izléssel. A lakosztály öt szobából áll. Mindjárt a bejáratnál van az előszoba, utána jön az elfogadó-terem, majd a miniszter hálószobája következik. Ettől oldalt van a szolga szobája, s beljebb a miniszter titkárának lakása van berendezve. Mint mondtuk, semmi felesleges disz nincsen a lakosztályban, s hogy az mégis igen kellemes benyomást tesz, azért gratulálni lehet az Ürményi Tóbiás és Reinhardt Fülöp czégnek, melyek a szobák felszerelését és berendezését (szönyeg, ágynemü és butorban) ilyen csinnal végezték.

— **Dessewffy Sándor** csanádi püspök jelenleg a karlsbadi fürdőben tartózkodik.

— **Személyi hir.** Szathmáry Gyula alispán Milováról, hol egy vasuti bejárást ejtett meg,. tegnap délben hazaérkezett.

— **Az országos honvédegylet és október 6.** Mint biztos forrásból értesülünk. október 6-án, a vértanu-szobor leleplezési ünnepén, az országos honvédegylet Tisza László elnök által lesz képviselve.

— **Eskületétel.** Kiss József, az aradi kir. törvényszék volt jegyzője, aki világosi albiróvá neveztetett ki, továbbá Almássy László joggyakornok tegnap tették le a hivatali esküt a törvényszék plenuma előtt.

— **Nagy szerencsétlenség** történt tegnap a katonai uszodában. Két katona kiuszott a korlátok közül, mire elkapta őket a sebes ár. A folyó közepén rémitő kiáltást hallattak, mire az uszoda parancsnoka, egy főhadnagy, a vizbe vetette magát, hogy megmentse őket. A mentés természetesen képtelenség volt. Az egyik katona a folyó közepén, a másik pedig a zsilipnél lelte halálát. Holttestük keresésére több csónak indult az uszodából s mindkettőt ki is fogták már.

— **A fellobogózott Arad.** Aradváros tegnap, a Mária Valéria főherczegnő esküvője alkalmából, fel volt lobogózva. Ezek a lobogók továbbra is ott maradnak a házakon, mert holnap a kiállitás megnyitását ünneplő és minisztert váró Arad ismét zászlódiszt ölt, és a trikolorok vigan lengve fogják hirdetni, hogy az ország tekintete Arad felé fordult. Lobogózza hát mindenki fel a házát, és vegyen igy részt külsőleg is a város lelkes örömében!

— **Kivilágitással is megünnepelte** Arad loyális közönsége tegnap este Mária-Valéria főherczegnő lakodalmának napját. Az egész Andrássy-ut fényárban uszott és ezer és ezer embernyi tömeg hullámzott fel s alá a korzón. A katonazenekar nagy «Czapfenstreichot» rendezett; 150 főnyi legénység vonult ki lampionokkal, élén a teljes számu zenekarral, melynek szünetei közt 15 dobos pergette a «kenyeret, kenyeret, kettőt kettőt, csontot csontot, másfél fontot.« A zenekar először a városháza elé vonult, Salacz Gyula polgármester tiszteletére játszva el egy szerenád-darabot, majd Ottrubay Károly törvényszéki elnök lakása elé vonult, majd pedig Fábián László főispán és Metianu János gör. k. püspöknél adott szerenádot. A hazavonulás szintén hangos zeneszóval történt, s a zene előtt természetesen nem hiányzott az elmaradhatlan inassereg sem. A város egyes részei igen szépen ki voltak világitva. Általános feltünést keltett a Zemplényi-kávéház kioszkjának gyögyörü transzparentes kivilágitása; dicséri a tulajdonos áldozatkész loyalitását.

— **Aradmegye közigazgatási bizottsága** ma délelőtt 9 órakor rendkivüli ülést tart, melynek tárgyát egy miniszteri rendelet képezi, melyben elrendeltetett azon megyei utak helyreállitása, ahol a katonaság a hadgyakorlatok alkalmával keresztülvonul.

— **A rendőrség figyelmébe.** Csöppet sem épületes az a kép, amit az aradi rendőrség elé tárunk. A lyceum mellett, közvetetlenül a kiállitás közelében, annyi az undorgerjesztő szemét és rongy, hogy annak ott maradnia nem lehet. A csavargó, a tolvaj ott vetkezi le ruháit, rongyait, hogy belebujják a lopott históriákba s ezek a holmik, melyek soha sincsenek — egyedül, csöppet sem fogják emelni a kiállitás diszét. Azt sem szabadna megengedni, hogy a csavargó és renyhe népek a kiállitás alatt is szokás szerint ott tanyázzanak.

— **A vadászatok.** Vadkacsa, szárcsa és vadlud roppant sok van jelenleg különösen a sofrunyai határban. Megy is a puffogtatás, Nimródjaink naponta gazdag zsákmányokat ejtenek.

— **Fényes esküvő.** Cs.-Palotán e hó 28-án esküdött örök hüséget Kövér Lajos szolnokmegyei nagybirtokos Blaskovits Margit, Blaskovics n.-királyhegyesi nagybirtokos kedves leányával. A vőlegény részéről Rónay János förendiházi tag, a menyasszony részéről Blaskovics Miklós volt a násznagy, az esketést Rácz József czim. kanonok végezte, ki szép beszédben üdvözölte az ara-párt; a család tagjain kivül ott volt a Rónay-család Kis-Zomborról, a Gerliczi báró-család Deszkről és Podmaniczky báró huszárfőhadnagy Mezöhegyesről.

— **A város földjei.** Aradváros tudvalevőleg kiadta bérbe földjeit s a haszonbérlők élvezték a régen kimért földeket háboritlanul. Az idén azonban a város ujabb kataszteri felméréseket eszközölt s ennek alapján kitünt, hogy a földek jóval nagyobbak, mint ahogy az az előző felmérések alkalmával tapasztaltatott. A kataszteri felmérések ugyanis befejeztetvén, nem kevesebb, mint 233 hold és 638 négyszögöl többlet találtatott, azaz ennyivel nagyobb a város által haszonbérbe adott földterület. Ily módon tehát a város, mely utólagosan fogja kivetni az egyes birtokosokra az általuk birt föld nagyságához arányitott összeget, jelentékeny jövedelemhez -ut. Ez tehát a kataszteri felmérés, mindenesetre örvendetes eredménye.

— **Szőllőbirtokosok mozgalma.** Mint halljuk, a világosi szőllőbirtokosok között mozgalom indult meg az iránt, hogy a község mint hegyközség továbbra ne exisztáljon. Eme mozgalom indoka az, hogy a birtokosok, miután a szőllőt a filloxera elpusztitotta, feleslegesnek tartják egy hegykapitány és más tisztviselők tartását, kiknek teendőit a községi teendőkkel együtt minden megerőltetés nélkül el lehetne végezni.

— **Fiskális-kedélyesség.** Mint emlitettük, a fiskálisok könyvet tettek ki a pörtárban, felkérve a kollegákat, jeleznék abban: mikor és hova mennek vidékre, hogy megbizásokat adjanak egymásnak. A kedély még az ügyvédet sem hagyja el. Egyikök ezt irta a könyvbe: „Minden vasárnap Paulisra ránduiok." A másik ezt: „Kedden és pénteken jegyesemet látogatom meg X-ben." Egy harmadik pedig igy beszélt: „Augusztus 30-án feleségemet keresem fel a fürdőben." Mintha bizony ezek számára is volna egyik-másik fiskálisnak — megbizása.

— **Értesités.** Az arad közuti vaspálya részvénytársaságtól vettük azon értesitést, hogy az augusztus 2-án, holnap megtartandó kiállitási megnyitási ünnepély alkalmából, a tömegesen érkező idegen látogatók érdekében, a Buzsákba 7 és 8 órakor közlekedő lóvasuti kocsik forgalma beszüntettetik.

— **Katonazene Wittmannál.** Ma este a katonazene Wittman Károly kerthelyiségében fog játszani, s ami ennek az esetnek különös érdeket kölcsönöz, az, hogy csupán Wagner-darabok fognak előadatni.

— **Az uj-aradi tüzoltók zászlószentelése.** * Azon alkalomból, amelyből kifolyólag az egyesült uj-arad-zsigmondházi önkéntes tüzoltó-egylet f. évi szeptember 7-ére elhalasztott zászlószentelését rendező bizottsága Konstantinápolyban székelő hazánkfia, Széchenyi Ödön gróf basához, a magyar önkéntes tüzoltóság megalapitójához, az ünnepélyre való szivélyes meghivást intézett, — a nemes gróf ur sajátkezüleg a következő meleg hangon irt levelet küldött a rendezőbizottság elnökének, tek Capdebó Ferencz uj-aradi főszolgabiró urnak:

Konstantinápoly, 1890. jul 25-én.

Igen tisztelt bizottsági Elnök Ur!

Az „Egyesült uj-arad-zsigmondházi önkéntes tüzoltó-egylet"-nek f. év julius 9. és 19-éről kelt hozzám intézett irata kiválóan megörvendeztetett. Testületi szellem, bajtársi őszinte szeretet s a szent ügy iránti lelkesültség sugárzik annak lendületes, virágdus soraiból.

Nem volt életemnek nagyobb vágya, mint imádott hazánk tüzoltó intézményének virágzása; hála az égnek, hogy e hő vágyam teljesülését megéltem. Szivem mélyéből kivánom, hogy a bajtársi összetartás és szeretet melege ezen virágzó lét gyérülést mindenkorra megakadályozza s azt mindenha fokozza.

A személyem irányában, a magasztos cél érdekében kifejtett törekvéseimért uj-arad-zsigmondházi kedves bajtársaim által kifejezett elismerés csak részben illet meg, mert az eredmény ugy lön elérhetővé, hogy már kezdetben önzetlen fáradhatlan bajtársak közreműködésének segélyével a legyőzhetlennek látszó nehézségek fölött diadalmaskodtunk, s hogy a serdülő intézmény József főherczeg ő Fenségének a magyar tüzoltói intézmény fenkölt dicső pártfogójának magas kegye s az országos „Tüzoltó-Szövetség" irányadó érdemdus tényezőinek ernyedetlen, szorgos, átható, üdvös intézkedései s az összes magyar tüzoltó bajtársak testvéries összetartó lelkes közreműködése következtében az mindenkora biztositva lön.

Az egyesült uj-arad-zsigmondházi igen tisztelt önkéntes tuzoltó-egyesületnek tizenhárom éves fennállása fényesen bizonyitja, hogy kebelében a szent ige testté lön.

Nagy örömmel értesültem, hogy jövő hó 9., 10. és 11-ére kitüzött, de szeytember 6., 7, és 8-ára elhalasztott, az „Egyesült Uj-Arad-Zsigmondházi Onkéntes Tüzoltó-egylet" igen tisztelt tagjai által mindig méltóan képviselt tözoltói erények diszes jelvényének, az egyleti disz-zászlónak felszentelési ünnepnapjai lesznek.

Végtelenül sajnálom, hogy ezen magasztos ünnepélyen szakadatlan szolgálati elfoglaltságom miatt, az igen tisztelt egylet szives meghivását igénybe véve, személyesen jelen nem lehetek; igen meghatott, hogy az egyletnek engemet rendkivül megtisztelő elhatározása folytán a zászló egy arany szegének beverési tisztelgésére kiszemeltettem Ezennel kifejezem legmélyebben érzett hálámat ezen kitüntetésért.

Nagyságos bizottsági elnök ur! Teljes tisztelettél felkérem, hogy ezen ténykedésnél engemet helyettesiteni sziveskedjék. Azon arany-szeg hő imámat jelképezze, hogy a Mindenható áldja és tartsa meg az uj-arad-zsigmondházi önkéntes tüzoltó-egylet eme dicső ünnepének igen tisztelt elnökét, az uj-arad-zsigmondházi elöljáróságot, az egylet főparancsnokát s az egylet tagjait, az én kedves bajtársaimat!

Ama szép napokon és azon tul is szivem legmelegebb érzelmei a távolt áthatolva, körükben lesznek s körükben maradnak éltem végeig!

Fogadja nagyságos elnök ur mély tiszteletemnek és szives eljárásaiért előlegezett meleg köszönetemnek kifejezését, méltóztassék tekintetes Hartmann községi biró urnak kiváló tiszteletemet, — nemkülönben tekintetes Ternajgó Czézár főparancsnok urnak, — az egylet derék tagjainak, az én kedves bajtársaimnak s valamennyi az ünnepélyre megjelenendő tüzoltó igen tisztelt bajtársaknak szivbeli üdvözletemet és bajtársi kézszoritásomat átszármaztatni.

Maradok a nagyságos elnök urnak

(P. H.) tisztelő hive

Gróf Széchényi Odön, basa.

A szultán császár Ő Felségének tábornok hadsegéde, altábornagy, a török császári tüzoltóezred és a tengerész testör-tüzoltó hadosztály főparancsnoka.

— **Eljegyzés.** Fogarasi Szabó Árpád Kormoczbányáról eljegyezte Schempek Albina kisasszonyt.

— **Barátnői védelem.** Az igaz, hogy szegény Miczi életében többször — elbukott.

De istenem, bocsássák meg neki, hisz még akkor olyan — fiatal volt!

— **A szegény-alapra** Gutbrod Pál 4 frt 70 krt adományozott. A nevezett összeg egy Gájban rendezett gyermekbálon folyt be.

— **A tegnapi budapesti posta elmaradt** Aradról. Egy szükszavu távirat jelenti, hogy a délután 4 órai budapesti vonat Szolnok mellett kisiklott, és a kocsiposta csak ma reggel érkezik Aradra. Megbizható részletek hiányzanak.

— **Oriási örökség.** Nagy szerencse érte az aradi Weinbergereket. Ausztráliában elhunyt egy dusgazdag Weinberger, aki 36 millió dollárt hagyott hátra. Természetes, hogy most roppant nagy az izgatottság a Weinbergerek között. Mint halljuk, Weinberger János kereskedő el is utazott Ausztráliába az örökség rendezése végett.

— **Pisztolylövés önvédelemből.** Emlitettük, hogy Holczer József ispán a buzsáki pusztán lelőtte Huszár Florea bérest, ki öt kaszával megtámadta. Az esetre vonatkozólag ujabban az hirlik, hogy az egész botrányos esetnek maga az ispán volna az oka. A buzsáki pusztán ugyanis nincs iható viz s azt egy messzebb eső tanyáról szokták hozatni. Ez az ispán kötelessége. A nevezett napon az ispán elmulasztotta vizet hozatni, s ezt a mulasztást a munkások panaszára sem hozta helyre, s ezek kénytelenek voltak szomjan dolgozni a nagy hőségben Mikor a munkának vége volt, több munkás panaszt emelt a Neuman testvérek üzletvezetőjénél, aki az ispánt megszidta. Ez aztán a „puczczer" fölötti mérgében a béresek közé rontott s pofozni kezdte őket. Ami ezután következett, az már ismeretes. Csupán azt akarjuk még megjegyezni, hogy Huszár Floreának állapota korántsem oly veszélyes, mint azt hireszteltték, minek legfőbb bizonyitéka, hogy a sérült maga tegnap Buzsákból Aradra jött gyalog, hogy az orvosi hivatalnál jelentkezzék.

— **Szakállas nő.** A Szabadság-téren mutogatja ezt a csodát Barcsy Antal szegedi lakos. Egy fiatal, 25 éves nő, a saját felesége, kinek 8 és fél czméter hosszu szakálla van s mellé csinos kis bajusza. S ami még csodálatosabb, 5 hónap előtt se a szakállból, se a bajuszból nem birt az asszony semmit, s Barcsy ugy vette el, mintegy szép sim aképü leányt. Az érdekes látvány reggeli 7 órától esti 9 óráig szemlélhető, 10 és 20 krajczáros bemeneti dijjal.

* E közleményt *a késő éjjeli órákban* küldték be tegnap lapunkhoz, a mikor kiszedetése már teljes *lehetetlenség* volt. Szerk.

Közgazdaság.

Vegyes közlemények.

Budapesti gabonatőzsde.

Julius 31.

Amerika 1½ centtel olcsóbb, mérsékelt kinálat, vételkedv tartózkodó, lanyha irányzat. 9000 métermázsa forgalom, 5—10 krral olcsóbb árak.

Tavaszi buza 7.31—31; őszi buza 6.92—93; kukoricza 5.52—54; zab 6.16—17.

Szeszüzlet.

Julius 31.

B. Szesz. Készáru nagyban 49.50; kicsinyben 50.—, hordó nélkül, per 100 liter, % beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és érték-tőzsdén.

Budapest, 1890 julius 31.

Magyar aranyjáradék 4%	102.20
„ papirjáradék 5%	00.—
„ vasuti kölcsön	—.—
„ keleti vasuti államkötvény. I. kiboos.	—.—
„ „ „ „ II. „	—.—
„ „ „ „ III. „	112.—
„ földtehermentési kötvény	—.—
„ „ „ záradékkal	—.—
Temes-bánáti földtehermentesitési kötvény	—.—
„ „ földtehermentesitési kötv. záradékkal	—.—
Erdélyi földtehermentesitési kötvény	—.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	104.—
Magyar szőlőidézsmaváltsági kötvény	—.—
„ nyereménysorsjegy-kölcsön	139.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	127.50
Osztrák járadék papirban	88.25
„ „ ezüstben	89.50
„ „ aranyban	108.75
1860-iki államsorsjegyek	—.—
Osztrak-magyar bankrészvény	980.—
Magyar hitelbank-részvény	352.50
Osztrák hitelintézet-részvény	305.30
Ezüst	—.—
Cs. és kir. arany	5.51
20 frankos arany (Napoleon d'or)	9.21
Német birodalmi márka	56.70
London	115.90
20 márkás arany	11.35

Felelős szerkesztő: **Vásárhelyi Béla.**

Nyilttér.*

POHL kiállitási vendéglője.

A kiállitás találkozópontja.

Kitünő ételek és italok.

A pezsgők árai: Törley 2 frt 50 kr. Franczia 2 frt 50 kr. Littke 2 frt 50 kr. Chateau Pethő Velencze 2 frt 50 kr. Poharanként 25, 30 és 50 kr.

Az étlapi árak ugyanazok. mint a városi vendéglőben.

Kéretik a közönség magát az **étlaphoz tartani.**

Ma szegedi halászlé.

ZENE-ESTÉLY
a Nádor-szálloda
kerti helyiségében.

Ma, pénteken, augusztus hó 1-jén

a „Nádor"-szálloda kerti helyiségében

az orosházi első nemzeti zenekar

által

Lukáts Anti

vezetése alatt

nagy zene-estély

fog tartatni, melyre a n. é. közönség tisztelettel meghivatik.

Schreyer Ferencz,
a Nádor-szálloda bérlője.

Kitünő ételek s jó italokról, ugy pontos kiszolgáltatásról gondoskodva van.

Kezdete 7 órakor.

* Az e rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

12814 | 1890. sz. 531—3—3

Pályázat.

Arad sz. kir. város közönsége a területén létesitendő csatornázás terveinek elkészitése iránt pályázatot hirdet.

A pályázati ajánlatok **f. évi november hó 26-ikának d. e. 12 óráig** *nyujtandók be a polgármesteri hivatalhoz. A pályázati feltételek az azokhoz tartozó mellékletekkel együtt a pályázni óhajtóknak a polgármesteri hivatalhoz intézendő, megkeresésre megfognak küldetni.*

Aradon, 1890. évi julius 26-án.

Salacz Gyula,
kir. tanácsos, polgármester.

M. kir. államvasutak. 63190 | 1890. sz.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak igazgatósága 23 drb különféle fém- és fa megmunkálására szolgáló szerszámgép és készülék szállitása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlattételre, valamint a szállitásra nézve érvényes különleges feltételek és a szállitandó szerszámgépek és készülékek részletes leirása f. évi julius 26-tól kezdve az ajánlatok benyujtása napjáig naponta a hivatalos órák alatt az igazgatóság mühelyi szakosztályában (Andrássy-ut 75. sz. III. em. 10. ajtószám) betekinthetők, illetve kivánatra az ajánlattevőknek eladatnak.

A mellékleteikkel együtt ivenként 50 krnyi bélyegyel ellátott ajánlatok lepecsételve és „Ajánlat 63190 | 1890. szhoz" feliratta ellátva, legkésőbben f. é. augusztus 26-ik napján déli 12 óráig az emlitett mühelyi szakosztály irodájában Andrássy-ut 75. III. emelet 10. ajtószám alatt benyujtandók. Az ajanlatok mellékletei a következők:

1. Az ajánlattevő által aláirt jegyzéke azon szerszámgépek és készülékeknek, melyek elkészitésére és szállitására az ajánlattevő vállalkozik.

Az ajánlat valamennyi szükségelt szerszámgépek és készülékekre, vagy pedig azoknak csak egy részére vonatkozhatik.

Ezen jegyzéknek magában kell foglalnia:

a) az ajánlott szerszámgépeknek és készülékeknek egységárait külön-külön minden egyes tárgyra nézve és pedig számokban és betükben olvashatóan kitéve. Az árak vám- és bérmentve a m. kir. államvasntak budapesti főmühelyébe szállitva teendők ki;

b) a megrendelés kézhezvételétől számitandó legrövidebb szállitási határidőket, a melyek alatt az ajánlattevő az egyes gépeket és készülékeket beszállitja;

c) az ajánlott gépeknek és készülékeknek megközelitő sulya kgban.

2. Az ajánlott szerszámgépeknek és készülékeknek összeállitási rajzai, melyekből azok berendezése és szerkezete világosan kitünik. Megjegyeztetik, hogy szállitó a megrendelés esetére azokra teljes és pontosan méretezett rajzait azoknak, valamint az alapozásra és a közlömü-tengelyekre erősitendő szijtárcsák méretére vonatkozó rajzokat a megrendelés keltétől számitandó legfeljebb 4 hét alatt a m. kir. államvasutak igazgatóságának beküldeni tartozik.

A m. kir. államvasutak igazgatósága fenntartja magának azon jogot, hogy a szerszámgépek és készülékeknek előállitását saját közegei által azon gyárakban ellenőriztethesse, a melyekben a gépek előállittatnak, továbbá hogy tekintet nélkül az ajánlott árakra a gépek szállitásával tetszés szerint bárkit is bizhasson meg, hogy az ajánlat tárgyát képező gépeket tetszés szerint vagy egyenkint vagy általa megállapitandó csoportokban, vagy egészben bizhassa az ajánlattevő egyike vagy másikára, vagy köztük megoszthassa. végre pedig, hogy a ssállitäs átadásától egészen is eltekinthessen.

Megjegyeztetik, hogy oly ajánlattevőknek ajánlatai, kik az ajánlott gépeket nem maguk gyártják — tekintetbe nem vétetnek.

Bánatpénz fejében az ajánlott szerszámgépek és készülékek értékének 5 százaléka vagy készpénzben, vagy államletétekre alkalmas értékpapirokban melyek értéke a napi árfolyamnak 90 százalékával, vagy ha ez a névértékeken felül állana, a névérték 90 százalékával számittatik, az ajánlatok fentjelzett benyujtási határideje előtti napon déli 12 óráig a m. kir. államvasutak bpesti főpénztáránál letenndő.

A készpénzben letett biztositék után kamat nem fizettetik.

Az előirt feltételektől eltérő ajánlatok továbbá olyanok, melyek nem a kitüzött határidőre érkeztek be, vagy távirati uton tétettek, végre pedig olyanok, melyekhez előirt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe nem vétetnek. Ugyszintén figyelmen kivül hagyatnak oly ajánlatok is, melyekben javitások és vakarások fordulnak elő.

Végül megjegyeztetik, hogy a szállitott tárgyakért kifizetendő összegek után 1 promille a m. kir. államvasutaknál fennálló külön segélyalapja javára adományképen a főpénztárnál le fog vonatni és visszatartatni.

Ajánlattevők ajánlataikkal a m. kir. államvasutak igazgatóságának elhatározásáig maradnak kötelezettségben.

Az igazgatóság.

(Utánnyom. nem dijazt.)

Magánuton való

szódaviz készités

4 percz alatt.

Azon, az osztrák-magyar monarchiában cs. és kir. kizárólag szabadalmazott egyetemes ásványviz-készülék, *melyet a Löwy és Lohr czég Bécsben és Münchenben gyáritag készit és forgalomba hozott ásványvizek készitésének eddigi valamennyi módját tulszárnyalja és méltán a jövendő szénsavkészülékének nevezhető*

Ezen készülék segitségével mindenki képes **szénsavfolyadékból,** *amint az a kereskedésben kapható, és tiszta irórizből* **4 percz alatt,** *szódavizet készitení és* **egy óra alatt** *ezen üditő és frissitő italból* **100 palaczkra valót is előállitani.** — *Ezen uj készülék előnyei: az olcsó beszerzés, a könnyü, minden járatlan egyén által is azonnal megérthető kezelés, végre, a mi különös figyelmet érdemel, a* **kezelésnek tökéletes veszélytelensége.** *A szódaviznek készitésén kivül, a melyből naponkint ezerekre menő palaczknyit olcsó áron előállithatunk, használható még e készülék czitromlének, pezsgőbornak s más efféléknek készitéséhez; különösen pedig arra,* **hogy az állott**

sörnek teljes frisseségét és pezsgő üdeségét

helyreállitsuk. — Különösen ajánlható tehát **vidéki és falusi fogadósoknak és korcsmárosoknak** *annál is inkább, mivel a beszerzési árak ugy is mérsékeltek.*

Ha ezen találmány értékét kellően megfontoljuk, azon következtetésre jutunk, hogy azon körülménynél fogva, miszerint az **eddigi szódavizkészitési gyári berendezések egész vagyonnal felérő befektetést igényelnek;** *ezen készülék által vagyontalanok is képesitve lesznek oly keresetet kezdeni,* **mely minden időben fog birni létjogosultsággal.**

Csupán csak azt kivánjuk még megjegyezni, hogy az előállitás fökelléke, a **szénsavfolyadék** *vagyis* **folyószénsav,** *nagyon olcsón beszerezhető; azért a szódaviznek, ezen módon való készitése mindenkire egyiránt a legjutányosabb is leend.*

A készülék az **„Árucsarnokban"** az **Asztalos Sándor** utczában van felállitva és intézkedtünk az iránt, hogy az érdeklődők kivánságain a készülék mindenkor működésében is bemutattassék. Netaláni szóbeli vagy levél általi tudakozódásokat és megrendeléseket kérjük alulirottakhoz intézni, akik magukat kiváló tisztelettel jegyzik

FISCHER és WALDER,

Aradon, Haltér 6-ik szám.

a Löwy és Lohr czég főképviselői a Bánságban és Erdélyben, valamint a következő megyékben:
Arad, Csanád, Csongrád, Békés, Bihar, Szathmár, Mármaros, Jász-Nagy-Kun-Szolnok és Bács-Bodrog. 534—1—20

Az aradi nyomdatársaság

palotájában.

Tudományos MÜVEK, FÜZETEK, ÁRJEGYZÉKEK, TÁBLÁZATOS munkák.

ARADI KÖZLÖNY politikai napilap.

Közönséges SZÁMLÁK, pénzintézeti RÉSZVÉNYEK, alapszabályok.

Megrendelések jutányosan és pontosan teljesitetnek.

AZ ARADI NYOMDATÁRSASÁG KÖNYVNYOMDÁJÁBAN készittetnek.

Táncrendek, gyászjelentések, körözvények.

Eljegyzési-, báli- és esküvői kártyák.

Betéti könyvecskék, üzleti JELENTÉSEK, BÁRCZÁK.

NEUE ARADER ZEITUNG politisches Tageblatt.

ÉTLAPOK, FALRAGASZOK, ragjegyek, hirdetmények stb.

könyvnyomdájaz

arad-csanádi egyesült vasutak

A központi főszolgabirótól.

802. sz. 499. 9—*.

Pályázat.

A nagytoráki körorvosi állomás Nagy-Torák község székhelylyel üresedésben lévén, ennek betöltésére a választás **f. é. augusztus hó 2-ikára** N.-Torák községházánál kitüzetik.

E körhöz tartozik Kis- és Nagy-Torák és az ezek által fizetendő évi járulékok a következők;

Kis-Torák évenként	350 frt	— kr.
látogatas után nappal	— «	50 «
látogatás után éjjel	1 «	— «
Nagy-Torák évenként	350 «	— «
látogatás után nappal	— «	50 «
látogatás után éjjel	1 «	— «

A pályázók a magyar-, német- és román nyelvnek szóbeli, előbbi kettőnek pedig irásbani jártasságát kimutatni köteleztetvén, felhivatnak, hogy törvényszerü folyamodványaikat f. évi julius hó végéig alólirottnál annál inkább beterjesszék, mert a később beérkezett folyamodványok figyelmen kivül hagyatnak.

Nagy-Becskereken 1890. évi julius 10-én.

Bakalovisch Agost,
főszolgabiró.

Radnai járás főszolgabirájától.

2725 · 1890. sz. *535—2—3*

Pályázati hirdetmény.

Lemondás folytán megüresülő soborsini körjegyzői állás Aradvármegye alispánjának folyó hó 4-től 10·547 szám alatt kiadott rendeletéhez képest vá asztás által betöltendő lévén, választási határnapul **folyó évi augusztus hó 30-án délelőtt 10 órát** a soborsini körjegyzői irodába kitüzöm.

Pályázni kivánókat pedig felhivom, hogy törvényszerüleg felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám legkésőbb a választást előző napon nyujtsák be.

Radna, 1890. julius 29-én.

Csukay Sándor,
főszolgabiró.

Első minőségü, minden időjárást ellenálló

„Fedélcserepek"

Aradra

és minden más vasuti allomásra szállitva

jutányos áron

kapható

Első szászrégeni tutajkeresk.-társulat

és

Schleissner és Braun Béni czégnél

498—3—3 **Pécskán.**

Hirdetmény.

A mezöhegyesi m. kir. áll. ménesbirtok igazgatósága részéről **f. é. augusztus hó 10-ik napján reggeli 9 órakor** tizenhat drb kisorolt különböző koru és nemü

igásló

fog nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek készpénz fizetés mellett a mezöhegyesi hetivásáron eladatni.

Mezöhegyes, 1890. julius hó 28-án.

A mezöhegyesi m. kir. áll. ménesbirtok igazgatósága.

536 2—3

---

780 | 1890. áll. sz. 529—3—3

Hirdetmény.

A nagyméltóságu m. kir. kereskedelemügyi Miniszterium az 1890. évi julius hó 16-án kelt 38136 | I. számu rendeletével a debreczen-fehértemplomi állami közut 150·6—150·8 szakaszán levö 5-ik számu kisjenö-erdöhegyi köröshid helyreállitását 2796 frt 77 kr. összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlitett munkálatok foganatositásának biztositása céljából az 1890. évi augusztus hó 11-ik napjának d. e. 10 órájára az aradmegyei m. kir. államépitészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalásra vonatkozó, az engedélyezett költség után számitandó, s a részletes feltételekben elöirt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitüzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az 50 kros bélyeggel felszerelt, lepecsételt és az összes munkálatokról szoló ajánlatban az engedélyezett összeg után százalékokban számitandó árleengedés, esetleg felülfizetés minden kétséget kizáró módon számmal és betükkel tisztán kiirandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó müszaki müvelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponkint megtekinthetök.

Kelt Aradon 1890. évi julius hó 62-án.

Az aradmegyei m. kir. államépitészeti hivatal.

12627 | 1890 sz. 513—3—3

Hirdetmény.

A phylloxerának ellenálló amerikai szöllövesszök kiosztása, illetöleg azoknak a szövetkezetek és egyesületek, hatóságok vagy községek által létesitendö szölötelepek czéljaira dijtalanul leeudö adományozása tárgyában a nagymélt. földmüvelésügyi miniszterium 21628—VII. 1800. sz. rendeletével a következö intézkedést tette:

Az állami szölötelepeken a jövö 1891 év tavaszán rendelkezésre állandó amerikai fajta szölövesszök első sorban a közérdekü czélokra létesitendö szövetkezeti egyesületi, hatósági vagy községi amerikai szölötelepek létesitése és beültetése czéljából való dijtalan adományozásra fognak felhasználtatni akként, hogy a beültetésre szükséges vesszöanyag dijtalanul fog adományoztatni minden oly esetben, a hol valamely szövetkezet, egyesület, hatóság vagy község hiteles módon igazolja, hogy a tervezett amerikai szölötelepeket tényleg létesiteni és czéljának megfelelöen kezeltetni fogja és igy az adományozandó vesszöanyagot — a kérelemhez képest — valóban a közczélu telep beültetésére fogja használni.

Felhivatnak ennélfogva mindazon érdekeltek, szövetkezetek, egyesületek. s egyébb testületek és hatóságok vagy községek, a kik vagy a melyek közczélra szolgálni hivatott szölötelepek létesitését még ez év öszén avagy jövö tavaszkor óhajtják kezdeményezni, és e czélból a fentebbi értelemben a szükséges szölövesszöket a miniszteriumtól dijtalan adományként óhajtják nyerni: hogy ide vonatkozó és a megfelelö adatokkal felszerelt kérvényeiket az egyletek, vagy községek pedig az illetékes törvényhatóság utján legkésöbb f. é. szeptember hó 1-én terjesszék fel a miniszteriumhoz.

A jelzett határidöig beérkezö kérvények — a mennyiban egyáltalán figyelembe vehetöknek fognak találtatni — első sorban való kielégitésre tarthatnak számot. Ellenben a kitüzött határidön tul beérkezö hasonló dijtalan vesszöadományozások iránti kérelmek ez évre feltétlenül el fognak utasittatni, illetöleg nem fogadtatnak el.

Ez utóbbi rendelkezés indokolása végett s az érdekelteknek e részben való tájékoztatása kedvéért megjegyeztetik, hogy a fenti záros határidö kitüzése szükséges azért mert az állami telepeken a jelzett határidö leteltével az addig beérkezendett és figyelembe vett kérvények kielégitése után még netán szabad rendelkezésre maradó amerikai vesszökészletek a magán birtokosok igényeinek lehetö kielégithetése czéljából szeptember hó folytán eladás végett fognak hirdettetni; és azon idötöl fogva viszont a magán czélokra való megrendelések fognak a beérkezés sorrendjében elöjegyeztetni és figyelembe vétetni.

A fentiek értelmében szöllövesszö adományozások iránt legkésöbb szept. hó 1-én benyujtandó kérvények kielégitése vagy megtagadása fölött október hó 1-ig érdemleges határozat fog hozatni és ugyanakkor az érdekeltek az esetleg szükséges további elökészületek haladéktalan foganatban vehetése czéljából hivatalosan értesittetni fognak a kérelmük érdemében hozzandó határozat eredményéröl.

Az engedélyezendö vesszök — önként értöleg — az e részben eddig is követett eljárás szerint jövö tavaszkor fognak kiszolgáltatni. A miniszterium fentartja azt a jogát, hogy adomány kép engedélyezett szöllövesszök megfelelö felhasználását közegei által tetszés szernti ellenöriztesse s a mennyiben azt tapasztalná hogy vesszök nem az engedélyezett czélre lettek felhasználva, azok árát az illetö telep tulajdonosától utólag is beszedhesse, a mennyiben pedig bár a bejelentés szerinti használatot, de meg nem felelö kezelést tapasztalna; megfelelö kezelésre az illetö érdekeltséget kényszerithesse.

Aradon, 1890. julius 19-én.

A városi tanács

Nyomatott az „Aradi nyomdatársaság" nyomdájában.